

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060203

DOM
2020-04-01
Stockholm

Mål nr
M 4832-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-04-03 i mål nr M 3758-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

E A

Motpart

Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad
Box 7012
402 31 Göteborg

SAKEN

Utdömmande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom och avslår ansökan om utdömmande av vite i sin helhet.

Dok.Id 1580914

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

BAKGRUND

Miljö- och klimatnämnden, Miljöförvaltningen i Göteborgs Stad (miljöförvaltningen) beslutade den 25 april 2017 att förelägga E A att senast sex månader efter delgivning städa fastigheten X i Göteborgs kommun och att transportera bort avfall på visst sätt. Föreläggandet gällde vid vite om sammanlagt 115 000 kr och därefter som ett löpande vite med samma belopp för varje tremånadersperiod med start den första dagen i månaden som städning inte hade skett. I ansökan den 29 mars 2018 yrkade miljöförvaltningen att mark- och miljödomstolen skulle förplikta E A att betala vite om 115 000 kr (mark- och miljödomstolens mål nr M 1274-18). I ansökan angav miljöförvaltningen att E A hade delgivits föreläggandet genom s.k. spikning den 16 augusti 2017, att städning därmed skulle ha skett senast sex månader därefter dvs. den 16 februari 2018 och att miljöförvaltningen vid inspektion av fastigheten den 20 februari 2018 hade konstaterat att föreläggandet inte åtföljts.

I ansökan den 28 september 2018 yrkade miljöförvaltningen att mark- och miljödomstolen skulle förplikta E A att betala vite om 230 000 kr (mark- och miljödomstolens mål nr M 3758-18). I ansökan angav miljöförvaltningen, utöver vad som anförts i ansökan den 29 mars 2018, att miljöförvaltningen den 3 september 2018 på nytt inspekterat fastigheten och konstaterat att föreläggandet inte hade åtföljts samt att det gått ytterligare två tremånadersperioder sedan ansökan den 29 mars 2018.

I dom den 3 april 2019 i mål nr M 1274-18 avslog mark- och miljödomstolen miljöförvaltningens första ansökan. Mark- och miljödomstolen fann att E A först den 20 februari 2018 hade fått faktiskt kännedom om föreläggandet, att fristen för att åtfölja föreläggandet därmed löpte ut den 20 augusti 2018, att tillsynsbesöket hade skett och ansökan om utdömmande av vitet givits in före fristen löpt ut och att ansökan därför skulle avslås. Miljöförvaltningen har inte överklagat denna dom.

Genom den i detta mål överklagade domen, som meddelades samma dag som den nyss nämnda domen, förpliktade mark- och miljödomstolen E A att betala vite om

115 000 kr. Mark- och miljödomstolen angav, med utgångspunkt i att E A hade fått faktisk kännedom om föreläggandet åtminstone den 20 februari 2018 och att föreläggandet skulle ha åtföljts senast den 20 augusti 2018, att förutsättningar för att döma ut det förelagda vitet förelåg då det inte hade följts. Däremot fanns enligt mark- och miljödomstolen inte förutsättningar för att döma ut det löpande vitet. Enligt mark- och miljödomstolen skulle ansökan därmed delvis bifallas genom att vite om 115 000 kr dömdes ut.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E A har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras och ansökan om utdömande av vite avslås.

Miljöförvaltningen har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

E A har med hänvisning till sin sviktande hälsa begärt rättshjälp så att han kan få biträdes hjälp för att lägga fram sin sak i skrift alternativt att sammanträde hålls.

UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

E A har i allt väsentligt anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen. Han har i Mark- och miljööverdomstolen givit in visst underlag avseende sina inkomster under senare år.

Miljöförvaltningen har i allt väsentligt anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen. Miljöförvaltningen har tillagt att den, i likhet med mark- och miljödomstolen, numera anser att E A i varje fall den 20 februari 2018 också fått kännedom om föreläggandet och dess innehåll varför åtgärderna skulle ha varit genomförda senast den 20 augusti 2018.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Ansökan om utdömande av vite i mål av detta slag handläggs enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden, se 4 kap. 2 § och 5 kap. 1 § lagen (2010: 921) om mark- och miljödomstolar. Av fast praxis följer att, eftersom mål om utdömande av vite uppvisar stora likheter med brottmål, de straffrättsliga principerna ska tillämpas bl.a. i fråga om krav på precisering av gärningen (överträdelsen) och rättskraft, liksom avseende bevisbörda och beviskrav. Vidare finns i lagen (1985:206) om viten särskilda bestämmelser av såväl processuell som materiell karaktär som gäller vid prövningen. Det finns här anledning att framhålla att det i 9 § tredje stycket lagen om viten föreskrivs att ett vite inte får dömas ut med mindre än att ansökan om utdömande har delgivits adressaten inom två år från det att förutsättningarna för att väcka en sådan talan uppkom. Av samma bestämmelses andra stycke följer i fråga om utdömande av löpande vite, att oavsett hur många överträdelser som en ansökan i ett och samma mål omfattar, det högst är det vitesbelopp som anges i föreläggandet som kan dömas ut. Detta innebär att det är yrkandet och de omständigheter som i ansökan anges som grund för detsamma som utgör ramen för processen i mål om utdömande av vite. De nu berörda frågorna är sådana att domstolen ska beakta dem självmant.

I detta fall har miljöförvaltningen givit in två ansökningar där den första har avsett utdömande av grundvitet med påstående om att överträdelsen har skett vid en viss tidpunkt och den andra har avsett utdömande av löpande vite för två överträdelser i tiden därefter. I den överklagade domen har mark- och miljödomstolen konstaterat att förutsättningar för att döma ut löpande vite inte har förelegat men har ändå bifallit den ansökan till viss del. Mark- och miljödomstolens dom kan inte uppfattas på annat sätt än att den avser utdömande av grundvitet, trots att ansökan inte avsett detta och trots att mark- och miljödomstolen i domen i mål nr M 1274-18 har avslagit ansökan om utdömande av grundvitet. Mark- och miljödomstolen har således gått utanför processens ram när ansökan om utdömande av löpande vite delvis bifölls. Mot bakgrund av de principer som berörts ovan och den prövning som gjorts i domen i mål nr M 1274-18 finns det enligt Mark- och miljööverdomstolens mening inte någon möjlighet att nu ändra ansökan till att avse grundvitet. Mark- och miljödomstolens dom ska således ändras och miljöförvaltningens ansökan avslås i sin helhet.

Vid denna bedömning finns det inte skäl att närmare utreda förutsättningarna för att förordna om rättshjälp för E A eller att hålla sammanträde i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2020-04-22

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand och Lars Olsson, tekniska rådet Mikael Schultz samt hovrättsrådet Ulf Wickström, referent.

Föredragande har varit hovrättsfiskalen Linnea Backman.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-04-03
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 3758-18

PARTER

Sökande

Göteborgs Stad, Miljöförvaltningen
Box 7012
402 31 Göteborg

Motpart

E A

SAKEN

Utdömmande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktar E A att till staten betala vite med
ett hundrafemtontusen (115 000) kr.

BAKGRUND

Miljöförvaltningen i Göteborg (miljöförvaltningen) beslutade den 25 april 2017 (dnr 11381/2016) att förelägga E A att städa fastigheten X från uttjänta fordon, behållare med kemikalieinnehåll, blästersand, elavfall, metallskrot, övrigt bildelsavfall samt rivningsavfall. Av beslutet följer vidare att allt avfall och farligt avfall som lagrats utomhus ska transporteras bort till godkända avfallsmottagare senast sex månader efter delgivning av beslutet. Beslutet gäller med vite enligt nedan punktlista för varje avfallsslag och därefter som ett löpande vite på samma belopp för varje period om tre månader, med start den första dagen i månaden, som städning inte skett:

- 50 000 kr för kvarvarande fordon (inkluderar även ej kompletta fordon – utan motor, flak, dörrar, hjul, huv eller liknande)
- 5 000 kr för ej omhändertagen blästersand
- 20 000 kr för kemikalieavfall (färgburkar, dunkar med okända kemikalier, bitumenfat)
- 10 000 kr för rivningsavfall (kakel, takpannor, träavfall)
- 20 000 kr för elavfall (kabel, elutrustning rivningsavfall, kylmöbler m.m.)
- 10 000 kr för övrigt metallskrot som inte är fordon

Kopior på mottagningskvitton och transportdokument ska sändas senast sju månader efter delgivning av beslutet till miljöförvaltningen. Krav om att redovisa intyg gäller med ett vite om 10 000 kr för varje avfallsslag enligt ovanstående punktlista där ej fullständig redovisning kunnat göras efter kravtidens utgång och därefter som löpande vite på samma belopp för varje period om tre månader med start den första dagen i månaden som intygen ej lämnats till tillsynsmyndigheten. Beslutet skulle gälla omedelbart från mottagande.

YRKANDEN M.M.

Miljöförvaltningen har nu ansökt om utdömmande av vite på 230 000 kr ytterligare två perioder om tre månader sedan den förra ansökan om utdömmande om vite (2018-03-29), för E A. Till stöd för sin talan har miljöförvaltningen anfört bl.a. följande.

Miljöförvaltningen var på ytterligare en inspektion på fastigheten den 3 september 2018 och konstaterade då att det överlag såg likadant ut på fastigheten jämfört med tidigare inspektioner den 14 mars 2017 och den 20 februari 2018. Alla fraktioner som nämns i föreläggandet fanns kvar på fastigheten.

Miljöförvaltningen har hänvisat till vad som anförts i domstolens mål M 1274-18, där bl.a. följande framgår.

E A blev delgiven beslutet genom spikning den 16 augusti 2017. Åtgärderna skulle vara gjorda senast sex månader efter delgivning, dvs. den 16 februari 2018. Miljöförvaltningen var ute på inspektion den 20 februari 2018 och kunde konstatera att det överlag såg likadant ut på fastigheten jämfört med inspektionen som gjordes den 14 mars 2017, i samband med vitesföreläggandet. Alla fraktioner som nämns i föreläggandet fanns kvar på fastigheten. Beslutet har inte överklagats och har därmed vunnit laga kraft.

Delgivning och kännedom

Ett föreläggande vid vite ska delges adressaten. Det finns inte något hinder mot att använda s.k. spikning som delgivningsmetod vid delgivning av vitesföreläggande enligt miljöbalken. I kommentaren till viteslagen (Rune Lavin andra upplagan, sidan 66 ff) anges att delgivning genom spikning inte behöver medföra att adressaten får kännedom om vitesföreläggandets innehåll. För att vitet ska kunna dömas ut krävs utöver formell delgivning att den föreläggandet riktas mot har fått kännedom om föreläggandet. Det är möjligt att döma ut vitet om adressaten har hållit sig undan därför att han känt till att ett föreläggande med ett visst innehåll kommer att meddelas honom. Myndigheten kan exempelvis i sina tidigare kontakter med adressaten ha förklarat vilka skyldigheter som åvilar honom och vilket slags föreläggande som skulle komma att meddelas om rättelse inte vidtogs. Följande omständigheter visar att E A har blivit korrekt delgiven och fått kännedom om föreläggandet.

Delgivning

Miljöförvaltningen har bedrivit tillsyn på E As fastighet i Säve sedan 2002. Inspektion gjordes då i samband med att klagomål kommit till miljöförvaltningen om nedskräpning på fastigheten. Sedan dess har miljöförvaltningen inspekterat fastigheten och pratat med E A vid ett flertal tillfällen under årens lopp och påtalat att han måste ta bort uttjänta bilar, avfall och farligt avfall som ligger på fastigheten. Under de senaste åren har E A gjort sig mer och mer oanträffbar och inte närvarat vid inspektioner och hållit sig undan delgivning av andra förelägganden gällande krav på uppstädning. För att säkerställa att E A blivit underrättad om det nu aktuella beslutet har miljöförvaltningen delgivit beslutet genom stämmingsmannadelgivning.

Två delgivningsförsök har gjorts. Vid första försöket fick stämmingsmannen inte kontakt med E A, men enligt grannarna hade han varit synlig vid bostaden. E A har meddelat miljöförvaltningen att han låg på sjukhus. Stämmingsmannen har sökt E A på samtliga sjukhus i Göteborg, Mölndal och Kungälv, men han fanns inte där. E A har sökts på sin adress, via telefon och avisering har skett vid bostaden. Det finns ingen arbetsplats eller annan adress att söka honom på och surrogatdelgivning har inte varit möjlig.

Hinder om delgivning kom in till miljöförvaltningen från polisens delgivningscentral den 12 juni 2017, där stämmingsmannen konstaterade att det fanns anledning att anta att E A undanhåller sig delgivning och att han även har gjort detta tidigare. Miljöförvaltningen gjorde en ny begäran om delgivning via stämmingsman och begärde att föreläggande skulle spikas om E A inte gick att få tag i. Innan spikningen skedde har avisering skett vid bostaden åtta gånger. Den 16 augusti 2017 delgavs E A beslutet genom spikning.

Kunskap om vilka krav som miljöförvaltningen ställer

E A har kännedom om vilka krav som ställs på honom. Han köpte fasigheten X i april 2002.

Tillsyn 2002

I augusti 2002 fick miljöförvaltningen in klagomål om att skrotbilar förvarades på fastigheten. E A städade upp fastigheten efter påpekande från miljöförvaltningen.

Tillsyn 2009

Nästa tillfälle som miljöförvaltningen var ute på inspektion var mars 2009, efter klagomål om 20 till 30 skrotbilar uppställda på fasigheten. Miljöförvaltningen kunde konstatera att ett stort antal skrotbilar stod uppställda på hela fastigheten och begärde in en handlingsplan om hur antalet skrotbilar kraftigt skulle minskas på fastigheten och vilken bilskrot som E A tänkte anlita.

E A inkom med en handlingsplan i maj 2009 där han angav hur han tänkte göra sig av med bilar i olika antal vid olika tillfällen. Han konstaterade själv att det varit hans avsikt att göra sig av med skrotbilarna som står på fasigheten. Enligt hans egna handlingsplan skulle skrotbilar fraktas bort enligt följande:

10 bilar senast 31 augusti 2009, 25-35 bilar senast 31 december 2009, 25-35 bilar senast 30 juni 2010.

Tillsyn slutet 2009 och maj 2010

Miljöförvaltningen försökte förgäves, under senare delen av hösten 2009, komma i kontakt med E A för att följa upp det åtagande han givit avseende att städa bort skrotbilar från fastigheten. I maj 2010 var miljöförvaltningen ute på tillsyn och kunde konstatera att antalet skrotbilar inte hade minskat, utan istället blivit fler än vid inspektionen 2009. E A var inte med vid inspektionen.

Tillsyn 2011

Under 2011 utförde miljöförvaltningen två inspektioner på fastigheten, varav en tillsammans med stadsbyggnadskontoret. E A var inte närvarande vid någon av dessa inspektioner. Det såg ut som att ingen verksamhet var igång, dock stod alla skrotbilar och övrigt avfall och farligt avfall kvar utomhus på fastigheten.

Tillsyn 2012

E A kallades till ett möte hos miljöförvaltningen i oktober 2012 för att diskutera avstädning av skrotbilar, annat avfall och farligt avfall, på en annan fastighet i Göteborgs kommun (Bulycke upplagsområde) som han hyrde av fastighetskontoret. På den fastigheten var det samma problematik som på den i Säve. På mötet diskuteras även situationen i Säve och att den fastigheten också skulle röjas av på samma sätt som tomten i Bulycke. Miljöförvaltningen påpekade att när han anlitar en transportör för skrotbilarna i Bulycke, skulle han samtidigt transportera bort skrotbilar från fastigheten i Säve. E A skulle komma in med en plan för avstädningen, men en sådan kom inte in till miljöförvaltningen.

E A förhalade hela processen under lång tid, på olika sätt. Fastighetsägaren sa upp kontraktet och efter en rättsprocess fick fastighetskontoret, i februari 2016, tillgång till sin mark och röjde av fastigheten; därmed avslutades miljöförvaltningens ärende med E A gällande Bulycke.

I och med att miljöförvaltningen prioriterade ärendet i Bulycke avvaktades handläggningen av ärendet i Säve. Förvaltningen bedömde att E A, utifrån hans agerande under ärendets gång, inte skulle klara av att städa båda fastigheterna samtidigt eftersom det i båda fallen var ett omfattande upplag av avfall och farligt avfall.

Tillsyn 2016

Miljöförvaltningen gjorde en förnyad inspektion på fastigheten i Säve i oktober 2016 och E A underrättades om de krav som miljöförvaltningen ställde på honom genom brev till hans bostadsadress. E A hörde inte av sig i ärendet.

Tillsyn 2017

I februari 2017 skickades åter ett brev till E A om att miljöförvaltningen ville göra en förnyad inspektion och denna gång tillsammans med honom för att göra en mer detaljerad kartläggning av fastigheten. I brevet påpekades att om han inte var på plats vid inspektionen skulle miljöförvaltningen återkomma med en låssmed för att kunna inspektera byggnaderna.

E A hörde av sig på telefonsvararen till en av inspektörerna, sent på kvällen. Han meddelade då att han inte kunde närvara vid inspektionen. I och med att han hörde av sig angående inspektionen, visar det att han mottagit miljöförvaltningens brev i vilket det framgår miljöförvaltningens bedömning avseende nedskräpningen och de risker hanteringen medför ur ett miljöskyddsperspektiv.

I mars 2017 utfördes inspektion och miljöförvaltningen konstaterade att det fortfarande var omfattande brister i avfallshanteringen gällande skrotbilar, annat avfall och farligt avfall. Vidare konstaterades att en del av de uppställda skrotbilarna hade läckt olja till marken.

Miljöförvaltningen förelade då E A vid vite att vidta åtgärder och samtidigt skickades beslut om att betala tillsynsavgift. Besluten har skickats till E As hemadress, samma adress som delgivningsmannen spikade vitesbeslutet. E A överklagade beslutet om tillsynsavgift, vilket visar att han har mottagit post på den adressen. På fakturan är det specificerat att avgiften avser vitesföreläggande.

Tillsyn 2018 - Uppföljning av vitesföreläggandet

Den 17 januari 2018 skickades en påminnelse via mail, om att tidsfristen för föreläggandet med vite snart gick ut. I mailet skickades även vitesföreläggandet ut igen. Här påmindes E A om att föreläggandet var förenat med vite och vad det innebar. Den 7 februari skickades ett brev till bostaden och ett mail om att miljöförvaltningen tänkte komma på inspektion den 20 februari samt att det vore bra om E A närvarade. Även denna gång skickades vitesföreläggandet alltså ut både med brev och med mail.

Den 20 februari, samma dag som inspektionen gjordes, ringde E A till direktören på miljöförvaltningen och talade in ett meddelande på telefonsvaren. Han framförde att han ville stoppa inspektionen och i meddelandet medgav han att han fått vitesföreläggandet.

Eftersom E A inte har vidtagit någon åtgärd enligt kraven i beslutet finns det ingen anledning att jämka vitesbeloppet.

E A har bestritt nämndens yrkande. Han har härvid anfört bl.a. följande.

Han är allvarligt sjuk och i allt för dålig form för att här och nu fullt ut redogöra för felaktigheterna i yrkandet. I till domstolen ingivna filer, vilka han skrivit till miljöförvaltningen, tar han upp en del av felaktigheterna. Bland annat delgavs han aldrig vitesföreläggandet i augusti 2017 utan först i februari 2018, dvs. efter datumet för föreläggandet hade passerat. Vidare finns det inte något miljöfarligt avfall på fastigheten, de dunkar som fanns är efter tillsägelse borttagna av berörda personer.

Hans sjukdom har genom åren förvärrats (något som personalen på miljöförvaltningen är väl medvetna om) och eftersom han ej har kunnat jobba normalt på många år har hans besparingar dränerats. Skulle miljöförvaltningen få sin vilja igenom och förvägra honom äganderätten till hans egendom, som skulle trygga hans ålderdom, så har han inget kvar att försörja sig på. Skulle han vidare bli

ålagd att betala vitesbeloppet kommer det leda till att Kronofogden blir tvungen att sälja hans bostad då han ej har kvar några likvida medel att betala med. Det kan väl knappast vara optimalt ur ett samhällsperspektiv.

DOMSKÄL

Miljöförvaltningen har som skriftlig bevisning åberopat bl.a. miljöförvaltningens beslut av den 25 april 2017 (dnr 11381/2016), hinder för delgivning av beslutet, delgivningsbevis genom spikning samt rapport från tillsynsbesök den 3 september 2018.

E A har som skriftlig bevisning åberopat bl.a. skrivelse till miljöförvaltningen daterad 2018-07-12 samt överklagande av miljöförvaltningens faktura med nr 7800005231234.

Beslut om föreläggande eller förbud får, enligt 26 kap. 14 § miljöbalken, förenas med vite. De närmare reglerna om utformning och hantering av vitesförelägganden finns i lag (1985:206) om viten (viteslagen)

I mål om utdömande av vite har domstolen att självant uppmärksamma brister i vitesföreläggandet och göra en formell och materiell kontroll. Detta gäller även utan att någon part har påpekat att föreläggandet är behäftat med brist. Domstolen ska pröva om det föreläggandet avser är lagligen grundat, om föreläggandet har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft och om det har överträtts. Inom ramen för prövningen om vitet är lagligen grundat ankommer det på domstolen att pröva om adressaten haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Om föreläggandet inte har följts ska domstolen pröva om det funnits giltigt hinder för detta. Domstolen ska också, under förutsättning att vite ska dömas ut, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl för att jämka vitesbeloppet.

Delgivning

Inledningsvis har domstolen att ta ställning till om vitesföreläggandet av den 25 april 2017 har delgivits E A.

Av beslut av stämman den 16 augusti 2017 framgår att miljöförvaltningens beslut från 25 april 2017 har lämnats i ett slutet kuvert i delgivningsmottagarens (dvs. E A) hemvist den 16 augusti 2017, dvs. spikning har verkställts av stämman.

Ett vitesföreläggande ska enligt 2 § fjärde stycket lagen (1985:206) om viten delges adressaten. Det innebär att beslutet ska ges till kända på något av de sätt som anvisas i delgivningslagen (2010:1932).

Av 1 § andra stycket delgivningslagen framgår att lagen gäller om inte något annat föreskrivits i annan författning. Varken viteslagen eller miljöbalken innehåller några bestämmelser som anger vilka delgivningssätt som får användas. Det finns därmed inget hinder mot att delge ett vitesföreläggande enligt miljöbalken genom att handlingen lämnas i mottagarens hemvist eller på lämplig plats i anslutning till hans hemvist i enlighet med 38 § delgivningslagen, s.k. spikning (Mark- och miljööverdomstolens dom 2013-07-25 i mål M 3768-13). E A delgavs således vitesföreläggandet av den 25 april 2017, formellt, den 16 augusti 2017.

För att ett vite ska kunna dömas ut krävs dock, utöver en formell delgivning, att adressaten har fått kännedom om föreläggandet. Eftersom vitesföreläggandet har delgetts E A genom spikning har handlingen inte överlämnats till honom personligen. En prövning får då ske av om han på annat sätt ska anses ha fått kännedom om föreläggandet (Mark- och miljööverdomstolens domar 2013-07-25 i mål M 3768-13 samt 2017-06-05 i mål 8062-16).

Av den utredning som miljöförvaltningen gett in till mark- och miljödomstolen drar domstolen följande slutsatser.

Den tillsyn och de kontakter som enligt miljöförvaltningens redogörelse förevarit innan vitesföreläggandet utfärdades saknar enligt domstolens bedömning relevans för huruvida E A fått faktisk kännedom om såväl föreläggandet som de tidsfrister som framgår av detsamma.

Av utredningen framgår dock att miljöförvaltningen den 17 januari 2018 skickade en påminnelse via mail om att tidsfristen för vitesföreläggandet snart gick ut och att vitesföreläggandet också bifogades detta. Den 7 februari 2018 skickades ett brev till bostaden och ett mail om att miljöförvaltningen tänkte komma på inspektion den 20 februari 2018 samt att det vore bra om E A närvarade. Samma dag som inspektionen gjordes, dvs. den 20 februari, ringde E A till miljöförvaltningens telefonsvarare och meddelade att han ville stoppa inspektionen och medgav då, enligt miljöförvaltningen, att han fått vitesföreläggandet. E A har i sitt yttrande till domstolen uppgett att han fick del av föreläggandet i februari 2018.

Mark- och miljödomstolen finner att det saknas anledning att betvivla riktigheten av vad som anförts av miljöförvaltningen. Domstolen anser, mot bakgrund av ovanstående, att E A har fått kännedom om vitesföreläggandet och däri angivna tidsfrister i februari 2018. Mark- och miljödomstolen anser således att han anses ha fått sådan kännedom om vitesföreläggandet som krävs för att vitet ska kunna dömas ut, åtminstone den 20 februari 2018.

Efterkommande av föreläggandet och beloppet

När det gäller själva utdömandet av vitet har miljöförvaltningen bevisbördan för att det finns förutsättningar för att döma ut vite, detta eftersom vite är av straffrättslig karaktär (se t.ex. Mark- och miljööverdomstolens dom av den 30 augusti i mål P 10360-12). Föreläggandet har vunnit laga kraft. Det är lagligen grundat.

Emellertid framgår det av föreläggandet att städningen och bortforslandet skulle vara utfört senast sex månader efter delgivning av beslutet. Enligt domstolens slutsatser ovan har det visats att E A hade fått faktiskt del av beslutet och

tidsfristerna, åtminstone den 20 februari 2018. Städning och bortforslande skulle därmed vara utfört senast den 20 augusti 2018.

Av miljöförvaltningens rapport från tillsynsbesök den 3 september 2018 framgår att föreläggandet inte följts och att samtliga fraktioner fanns kvar på fastigheten.

Förutsättning finns därför att döma ut vitet såvitt avser punktlistan för varje avfallsslag.

- 50 000 kr för kvarvarande fordon (inkluderar även ej kompletta fordon – utan motor, flak, dörrar, hjul, huv eller liknande)
- 5 000 kr för ej omhändertagen blästersand
- 20 000 kr för kemikalieavfall (färgburkar, dunkar med okända kemikalier, bitumenfat)
- 10 000 kr för rivningsavfall (kakel, takpannor, träavfall)
- 20 000 kr för elavfall (kabel, elutrustning rivningsavfall, kylmöbler m.m.)
- 10 000 kr för övrigt metallskrot som inte är fordon

E A har emellertid anfört att de dunkar som fanns efter tillsägelse har tagits bort samt anfört ett antal skäl till varför föreläggandet inte har följts, bl.a. att han är allvarligt sjuk och att han inte har kunnat arbeta normalt på flera år vilket resulterat i ekonomiska svårigheter.

Av 9 § första stycket viteslagen följer att vitet får jämkas om det finns särskilda skäl. En sådan omständighet kan vara att tillsynsmyndigheten bestämt vitet schablonmässigt och utan hänsyn till den enskildes ekonomiska situation eller omständigheterna i övrigt. E A har inte visat att hans ekonomi skulle vara så ansträngd att det förelagda vitesbeloppet skulle vara oskäligt, inte heller har han presenterat några läkarintyg e. dyl. som visar att sjukdom eller inläggning på sjukhus hindrat honom från att efterkomma föreläggandet. Hans påstående om att dunkar bortforslats har inte styrkts med foton eller liknande. Det som i övrigt anförts av E A handlar i stor utsträckning om hur de fordon mm som finns på fastigheten ska karaktäriseras samt om vilken miljöskada som dessa kan orsaka; d.v.s. invändningar som möjligen kunde ha riktats mot föreläggandet om han överklagat detta. Föreläggandet har emellertid inte överklagats eller på annat sätt angripits utan har vunnit laga kraft.

Mot bakgrund av ovanstående anser domstolen att det föreligger förutsättningar att döma ut det av nämnden förelagda vitet, såvitt avser punktlistan, på den grunden att föreläggandet inte följts. Emellertid saknas förutsättningar att döma ut det löpande vitet.

Nämndens ansökan ska därför delvis bifallas på så sätt att E A förpliktas att till staten betala vite med 115 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-02)

Överklagande senast den 24 april 2019.

Christina Olsen Lundh
Rådman

Föredragande har varit beredningsjuristen Matilda Karlsson.